

Geschiedenis van de KNNV afdeling Regio Alkmaar
Auteur: Leo Bruinenberg, mei 2011.
Bron: de notulenboeken van de KNNV afdeling Regio Alkmaar.
Ze bevinden zich in het Regionaal Archief te Alkmaar.

Natuurhistorische Vereeniging

Afdeeling Alkmaar

Opgericht 19 april 1918

Voorlopig comité: Mej. Dr M.M. Assman
Mevr. J. Hannivoort-Adriani,
De heer T.h. Maschaupt

Den 19de April 1918 werd door bovengenoemd comité een propaganda avond op touw gezet. De vergadering werd bezocht door ruim 50 personen. Na een inleidend woord van de heer Maschaupt hield de heer Dr W.G.N. van der Sleen een voordracht met lichtbeelden. Op een lijst schreven 31 personen zich als lid in. De heer Maschaupt verklaarde daarna de afdeling Alkmaar voor opgericht.

1ste Ledenvergadering op 24 April 1918

Aanwezig 18 leden:

Mevr. S.R.G.H. Maschhaupt-van Spengler, mej S.Hannivoort,
mej. J.Henkel, mej. E. Tweedy , mevr. A.Bosch –van Werkum,
mej. A. Boeles, mevr. L. Pot-Thierens, de hr. W.C. van Lith de Jeude, de hr. A. Pot J^r, de hr. J. Gouwe,
de hr. J.C. Keyman,
mevr. A.B. Bosscher-Pot, de hr. Th.M.Bosscher,
mej.G. van Nierop, de hr. F.H. Maschhaupt,
mej. D^r..M.M. Assmann, mevr.J. Hannivoort-Adriani

De voorlopige voorzitter de heer Maschhaupt opent de vergadering met een welkom aan de jonge afdeeling, die met zoo'n ferm aantal leden (34) hare werkzaamheden begint. De voorzitter zet uiteen den aard dier werkzaamheden en legt er den nadruk op, dat vooral van de leden zelfwerkzaamheid wordt verwacht. 't Zij door het houden van voordrachten in uitvoeriger of beperkter vorm, 't zij door 't demonstren van wat op wandelingen gevonden wordt: planten, insecten, schelpen, steenen. Daarna werd overgegaan tot de verkiezing van een bestuur. Hierna deelde de voorzitter mede ,dat de contributie is bepaald op f 2,50 en dat de eerste excursie zal worden gehouden in de tweede helft van Mei, waarschijnlijk naar Bergen. Daarna krijgt ondergeteekende, mevr Hannivoort het woord, die met eenige toelichting twee vertegenwoordigers laat zien van het geslacht "Fritellaria, (fam. Liliaceeën) n.l. de imperialis (Keizerskroon) en de Meleagris de Kievitsbloem, en verder eenige fasciaties van madeliefje en wilg. De heer Maschhaupt laat daarna vele platen zien uit het prachtwerk van Ernst Haeckel, kunstvormen in de natuur; afbeeldingen zoo fraai dat, stond de naam van de schrijver ons niet borg voor waarachtigheid, men er aan zou gaan twijfelen of de natuur inderdaad vormen scheidt, die door sierlijkheid en stijl, door kleur en combinatie ons in verrukking brengen, zoals een groot kunstenaar zulks vermag te doen.

Achtereenvolgens werden met korte toelichting vertoond: levermossen tunicaten of manteldieren, die op de grens staan tusschen hogere en lagere dieren, zeepaardjes, schildpadden (slangenschildpad, krokodilschildpad die 1 M hoog wordt, koffervisschen, tropische zeeslakken, ammonieten, tropische varens, anemonen, borstelwormen, schijfkwallen, kolibries, diatomeeën, zeeëgels, larven van zeesterren, kwallen en poliepenkwallen. Hierna sloot de voorzitter.

Th. Maschhaupt
Voorz.

J.Hannivoort-Adriani
Secr.

*

Op de tweede ledenvergadering op 7 mei 1918 had de voorzitter een groot aantal voorjaarsplanten uitgespreid met bijgevoegde namen die met belangstelling werden bekeken. Mej. Boelen had mooie schelpen meegebracht en de stereoscoopplaten van Burdet, tot welke nauwkeurige beschouwing de tijd helaas ontbrak. Daarna zat men rustig neer.

*

Dit waren de verslagen van de eerste twee ledenvergaderingen. In de daarop volgende jaren vonden er, evenals nu, lezingen en excursies plaats. De lezingen werden veelal door eigen leden gehouden. De notulen van de bestuursvergadering op 6 maart 1920 melden het volgende programma:

April - Bergen aan Zee, duinen, strand.
Mei - Avondwandeling Schermerpolder, Noordervaart.
13 juni - Castricum.
4 juli - IJmuiden, duin, pier en strand.
15 sept. - De sloten bij Bergen met microscopische determinatie.
10 okt. - Paddenstoelen Bergen.
Zo u ziet zijn de excursieplaatsen nog niet veel veranderd.

Ook uit die notulen: “.....oordeelende dat de tijden nog niet rijp zijn voor deze groote plannen, wordt het plan om later aandeelen te plaatsen tot aankoop van een lantaarn in de gedachten gehouden.”

Op 30 november 1920 waren er op een ledenvergadering 3 bestuursleden en 4 leden.
Op 30 november 1921 houdt de heer Maschhaupt een voordracht over mieren.

Hierna zien we verschillende lege bladzijden in het notulenboek. Daar hadden waarschijnlijk verslagen moeten staan. Het eerstvolgende verslag is van de ledenvergadering op 22 november 1923. Daarin betreurt men de geringe belangstelling voor vergaderingen en excursies. Dat wordt er in de volgende jaren waarschijnlijk niet beter op want in de notulen van de ledenvergadering op 19 februari 1926 in een bovenzaaltje van café Centraal aan het Hofplein staat het volgende:

“Te ruim half negen opent de voorzitter de vergadering en leidt het onderwerp voor de avond in: “Voorstel tot opheffing der afd. Alkmaar”. Stemming: 9 tegen – 1 voor – 1 blanco.”

Op 17 april 1926 komt er een verzoek van het lid v.d. Poll om het Zwanenwater en Texel te bezoeken. Tegen de reis naar Texel was bezwaar: belangrijke kosten, reis te lang en te lastig en men moet in ieder geval overnachten. De rit ging dus niet door.

14 dec. 1926 in café Centraal:

“Met behulp van een zeer duidelijke projectielantaarn, eigendom van den zoon van de heer Bijleveld en zeer verdienstelijk door deze gehanteerd, krijgen we een serie lantaarnplaatjes te zien van verschillende boomsoorten.”

3 januari 1928 – Aanwezig 11 personen w.o. 4 bestuursleden.

13 maart 1928 – Aanwezig 7 personen w.o. 2 bestuursleden. Natuurmonumenten wil een aankoop doen in het Heilooër Bos. Het bestuur wil f 25,- bijdragen. Men wil een propaganda-avond houden. Spreker voor die avond Thijssen of Drijver.

Op 22 januari 1930 zien we de heer Dorgelo als 2^e secretaris verschijnen.

Ook de volgende jaren is de belangstelling niet erg groot.

Op 21 maart 1935 is er een lezing *“Proeven bij ongewervelde dieren.”* Aanwezig 9 personen waaronder 4 bestuursleden. Uit protest besluit men de lezing niet door te laten gaan.

In de bestuursvergadering van 3 april 1935 wil het hele bestuur aftreden. Uiteindelijk treedt de heer Maschhaupt als voorzitter af. Een functie die hij dus 17 jaar bekleed heeft! De heer A.H. Bijleveld volgt hem op.

Op 27 maart 1940 duikt Ans Leeuwenkamp als penningmeester op in de notulen en wordt de heer Dorgelo secretaris.

Op 7 mei 1942 komt er een brief uit Den Haag van de Commissaris voor niet-commerciële verenigingen en stichtingen:

1. De afdeling Alkmaar staat ingeschreven onder registratienummer 520209
2. Dit nummer moet op alle brieven aan de overheid
3. In te zenden alle kasstukken en rekeningen verantwoordingen.
4. Kennisgeving van bestuurswijzigingen en adresveranderingen

Voor kennisgeving aangenomen

Op 6 augustus 1942: bespreking van een schrijven van Secretaris-Generaal van Dam over de vorming van een commissie voor Heemkunde en ~Cultuur en bescherming en het begeleidend verzoek van de burgemeester. Voorgelezen wordt een brief van den Algemeen voorzitter, Dr. van Burkom, die adviseert volle medewerking te verlenen zolang de politiek buiten de actie staat. Onze secretaris heeft de zaak besproken met het bestuur van Oud Alkmaar dat begin september dienaangaande een beslissing zal nemen. Besloten wordt tot zolang het antwoord op te schorten. In principe besluit het bestuur met 4 stemmen voor en één blanco medewerking te verlenen.

22 december 1942: Bijleveld wordt met algemene stemmen benoemd tot vertegenwoordiger in de plaatselijke commissie voor Natuur- en Cultuurbescherming

In september 1943 volgt een laatste verslag. Over hoe het vergaan is in de rest van de oorlogsjaren lezen we niets.

Op 30 mei 1945 komt men alweer bij elkaar. In die vergadering worden de heren Maschhaupt en Bijleveld sr. herdacht. Als voorzitter treedt op Dr. G.D. Swanenburg de Veye. Van zijn hand zijn verschillende uitgaven over paddestoelen verschenen.

Voor de lezingen kwam men toentertijd bijeen in een kerkgebouwtje aan de Heul. Nu staat er een verlaten bankgebouw.

Op 17 april 1953 wordt er in een bestuursvergadering een brief behandeld van de heer Bijleveld jr. waarin hij de vereniging beticht boven haar stand te leven. Men moet in de uitgaven snoeien, geen bijdragen meer geven aan Natuurmonumenten, de convocaties hectograferen. (Opm:

een hectograaf is een toestel om met “hectografeerinkt” geschreven stukken te vermenigvuldigen.) Hij verwijt het bestuur laksheid en dit op een toon die niet past. Het bestuur vindt de houding van Bijleveld jr. vreemd en het schrijven beledigend. Op eigen verzoek als lid afgeschreven.

Op 13 april 1960 zien we het laatste verslag van de heer Dorgelo.

Dat betekent dat de heer Dorgelo 30 jaar secretaris is geweest, 10 jaar als 2^e secr. en 20 jaar als 1ste secr.

Op 11 oktober 1960: verzoek te willen toetreden als donateur van de Vogelwerkgroep. Op dit verzoek wordt vanwege de financiële positie van de afdeling niet ingegaan.

In 1964 treedt Swanenburg de Veye af als voorzitter en wordt hij opgevolgd door de heer Monod de Froideville uit Bergen. Monod de Froideville werd op 5 april 1963 benoemd als bestuurslid en op 1 januari 1964 als voorzitter. Op 15 januari 1971 wordt hij opgevolgd door Ad Peraer. Jhr. F. van den Bergh treedt 17 mei 1966 op als vertegenwoordiger in 't Gewest. Op 2 april 1965 zien we Leo Bruinenberg in het bestuur verschijnen.

In 1974 zitten in het bestuur:

Voorzitter: Ad Peraer

Penningmeester: Ans Leeuwenkamp

Secretaris: Jo Kloos

Ledenadministratie: Truus Klopper

Bestuursleden: Leo Bruinenberg, jhr. Friedjof van de Bergh

In 1976 wordt Ad Peraer opgevolgd door Leo Bruinenberg die het als voorzitter volhoudt tot 1992.

In 1978 treden Jo Kloos en Ans Leeuwenkamp resp. als secretaris en penningmeester af. Beiden hebben 31 jaar in het bestuur gezeten.

Bestuur in 1978: Vz.: Leo Bruinenberg. S.: Evert Maarschall. P.: Hilda Lutteke.

Ledenadm.: Truus Klopper,

Bestuursleden: Cor ten Haaf en Fred Koning,

Gewestelijk Vertegenwoordiger: Charles de Rover

Januari 1985 Vz.: Leo Bruinenberg. S.: Evert Maarschall. P.: Hilda Lutteke.

Ledenadm.: Jan Tukker

Bestuursleden: Truus Klopper, Jan Verkaik en Ina Smit

April 1985 Vz.: Leo Bruinenberg. S.: Jan van Bakel, P.: Jan ten Hoeve

Ledenadm.: Jan Verkaik.

Gewestelijk Vertegenwoordiger: Jan Verkaik

Bestuursleden: Truus Klopper, Hilda Lutteke, Ina Smit

In 1993 Vz.: Evert Maarschall. S.: Jan Verkaik. P.: Helma Bos

Ledenadm.: Truus Klopper

Bestuurslid: Rutger Polder. Vuttersclub: Nico Selderbeek

Maart 2001--2003 Vz.: Evert Maarschall. S.: Jan Verkaik P.: Joke Gutter

Bestuursleden: Pieter Korstanje en Rutger Polder

Juni 2003 Vz.: Pieter Korstanje. S.: Jan Verkaik P.: Joke Gutter
Bestuursleden: Evert Maarschall en Rutger Polder

Maart 2004 Vz.: Pieter Korstanje. S.: Tonny Bree. P.: Joke Gutter.
Bestuurslid: Rutger Polder

Maart 2005 Vz.: Pieter Korstanje S.: Rob Monsees P.: Henk Witte
Bestuurslid: Rutger Polder

Maart 2006 Vz. Pieter Korstanje. S.? P.: Henk Witte
Bestuursleden: Rutger Polder, Coen de Rijk en Jan Vrouwe
Ledenadministratie: Marjolein Boersma

Maart 2007 Vz. Pieter Korstanje. S.: Hans Nieuwenhuijsen. P.: Henk Witte
Bestuursleden: Rutger Polder, Coen de Rijk en Jan Vrouwe
Ledenadministratie: Marjolein Boersma

Juni 2009 Vz. Hans Nieuwenhuijsen. Secr./penn. Henk Witte
Bestuursleden: Rutger Polder, Coen de Rijk en Jan Vrouwe
Ledenadm: Marjolein Boersma

December 2009 Vz. Hans Nieuwenhuijsen. Secr./penn. Henk Witte
Bestuursleden: Rutger Polder en Coen de Rijk
Ledenadm.: Marjolein Boersma

Juni 2010 Vz. Hans Nieuwenhuijsen. S.: Marian van der Laan. P.: Henk Witte
Bestuursleden: Rutger Polder en Coen de Rijk
Ledenadm.: Marjolein Boersma

September 2010 Vz. Hans Nieuwenhuijsen. S.: Marian van der Laan. P.: Henk Witte
Bestuursleden Rutger Polder, Coen de Rijk en Willem Boomkens (PR)
Ledenadm.: Marjolein Boersma (Beheer KNNV-materiaal: Jannie Nijman)

Februari 2011: Vz. Hans Nieuwenhuijsen. S.: Marian van der Laan. P.: Henk Witte
Communicatie: Coen de Rijk. NBS: Rutger Polder
Ledenadm.: Marjolein Boersma (Beheer KNNV-materiaal: Jannie Nijman)

Lijst van voorzitters.

1918- 1938 T.H. Maschaupt
1938- 1943 H.A.S. Bijleveld

September 1943: laatste verslag. Tot 30 mei 1945 geen verslag. Niets over de oorlogsjaren, ook niet in het verslag van 30 mei 1945.

1945 - 1964 Dr. G. D. Swanenburg de Veye
1964 - 1971 Monod de Froideville
1971 - 1976 Ad Peraer
1976 - 1993 Leo Bruinenberg

1993 - 2003 Evert Maarschall
2003 - 2009 Pieter Korstanje
2009 - heden Hans Nieuwenhuijsen

Lijst van secretarissen

1940 - 1960 Dorgelo (is in 1930 al bestuurslid)
1960 - 1978 Jo Kloos
1978 - 1993 Evert Maarschall
1993 - 2004 Jan Verkaik
2004 - 2006 Tonny Bree
2006 - 2007 Rob Monsees
2007 - 2009 Hans Nieuwenhuijsen
2009 - 2010 Henk Witte
2010 - heden Marian van der Laan

Lijst van penningmeesters(essen)

1940 - 1978 Ans Leeuwenkamp
1978 - 1996 (?)Hilda Lutteke
1996 - 2001 Helma Bos
2001 - 2006 Joke Gutter
2006 - heden Henk Witte

Afdelingsblad

In vroeger tijden werden lezingen en excursies aangekondigd met zogenaamde convocaties. In januari 1985 verscheen een meerbladig *Medelingenblad*. De tekst werd geschreven op de schrijfmachine en vermenigvuldigd op een stencilmachine. Bij de tweede jaargang kreeg het de naam *Kaasjeskruid*. De redactie werd gevormd door:

Jan. 1985: Ina Smit, Jan Verkaik, Leo Bruinenberg, Fred de Beurs (tekeningen).

Jan. 1988: Leo Bruinenberg, Iet Schekkerman, Fred de Beurs (tekening voorplaat).

Jan. 1989: Iet Schekkerman (haar laatste nummer, daarna overleden.)

Mei 1989: Leo Bruinenberg

In januari 1993 neemt Julia Jacobse de redactie in handen.

In oktober 1996 verschijnen de *Groengeest* van het IVN en *Kaasjeskruid* samen in één blad.

Han Poel van het IVN vormde toen de redactie en heeft voor de gezamenlijke uitgave veel werk verricht

In 2001 wordt dat *Parnassia* en *Kaasjeskruid*. En in september 2004 krijgt het blad een gezamenlijk naam: *Pyrola*.

In juni 2005 komt het blad uit onder de naam *BLAD*. Een professioneel uitziende uitgave met als redactieleden Agnes van Straaten (IVN), in 2010 opgevolgd door Ingrid Siegenbeek van Heukelom, en Jan Vrouwe (KNNV) met Jan Stok voor de fotoredactie.

Gebouwen

1928 Café Centraal bovenzaal
1964 Zaalte Hervormde kerk aan de Heul
1976 Marktzicht

1980 Landbouwhuis (tegenwoordig deel gemeentekantoor)
 1981 Hof van Sonoy
 1986 Brainbox Kanaalkade (in die tijd bovenzaal van Doe-het-zelf-zaak, nu boekhandel ECI)
 2006 Buurthuis Eendracht
 2008 Trefpuntkerk, Louise de Colignystraat
 Vanaf september 2008 Wijkcentrum Overdie
 Tevens vanaf september 2010: Determinatieavonden in Buurthuis Alkmaar West.
 Vanaf september 2011: zowel de lezingen als de determinatieavonden worden in Buurthuis Overdie gehouden.

Geschiedenis van de Woensdaggroep van de KNNV en het IVN in Alkmaar

Naar aanleiding van een rigoureuze bomenkap in de Alkmaarderhout werd in 1989 een groepje samengesteld uit leden van de KNNV en het IVN om samen de Hout te inventariseren. Dit begon in het voorjaar en was in het najaar gereed. Een en ander leidde ook tot een publicatie. Het houden van excursies op woensdagmiddag beviel zo goed dat men na deze werkzaamheden besloot verder te gaan met activiteiten op de woensdag. Julia Jacobse (IVN) en Nico Selderbeek (KNNV) namen het voortouw en maakten een excursieprogramma voor een paar maanden. Daarmee was de Vutters-club, zoals het toen heette, geboren. In eerste instantie werden de excursies gehouden in de directe omgeving van Alkmaar. Later ging men ook naar andere gebieden, zoals de IJmuider pier, Thijsse's Hof in Bloemendaal, het Zwanenwater, de Hondsbossche Zeewering en de omgeving van De Rijk. De naam is nog twee maal veranderd: na Vuttersclub werd er nog een tijdje de naam Seniorengroep gebruikt, en nu is het al jaren de Woensdaggroep. Dit laatste omdat ook jongere leden aan de excursies deelnemen. De Woensdaggroep bestaat nu, anno 2011, nog steeds. Ieder lid van de KNNV dat zich vrij kan maken op woensdagmiddag is welkom op wat over het algemeen een kleine excursie is. De excursies beginnen om 13.30 en eindigen omstreeks 16.00 uur. De afstand die in die tijd wordt afgelegd is zelden meer dan 5 km. Na afloop wordt er vaak nog koffie of thee gedronken. Een aantal keer per jaar gaat de excursie naar een verder gelegen gebied. Dan is de aanvangstijd 11.00 uur. Binnen de woensdaggroep wordt aandacht besteed aan vogels, planten, bomen, mossen, korstmossen, paddenstoelen en strandvondsten: voor elk wat wils. Degenen die op zich genomen hebben het programma samen te stellen zijn:

Van	Tot	Namen
September 1989	September 2001	Julia Jacobse, Nico Selderbeek
November 2001	Juni 2003	Tonny Bree, Anneke Bison
Juli 2003	Mei 2004	Hilda Luttike, Riet Kops
Juni 2004	November 2004	Hilda Luttike, Lies Dirkmaat
December 2004	Februari 2006	Hilda Luttike
Maart 2006	November 2007	Hilda Luttike, Marian van der Laan
December 2007	heden	Marian van der Laan, Leo Bruinenberg